

دستورالعمل بررسی گزارش مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی در بخش سلامت

مقدمه

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر اساس رسالت ذاتی خود اقدام به تهیه دستورالعمل بررسی گزارش مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی در بخش سلامت در پروژه های مشمول ارزیابی نموده که برنامه ریزی این دستورالعمل مطابق با مصوبه شماره ۴۵۸۸۰/۱۴۴۴۷۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۰ هیات محترم دولت صورت گرفته است.

ارزیابی اثرات بر سلامت به عنوان بخشی از مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی محسوب می شود که می بایست تحت نظارت و هماهنگی دانشگاه های علوم پزشکی منطقه جغرافیایی تحت پوشش صورت گیرد. بطور کلی ارزیابی اثرات زیست محیطی فعالیتی طرح ریزی شده برای شناسایی، پیش بینی، تجزیه و تحلیل و ارتباط متقابل اطلاعات در خصوص اثرات یک فعالیت بر بهداشت، رفاه انسان و کیفیت اکوسیستم هایی که بقا انسان به آن ها وابسته است می باشد. دستورالعمل پیش رو، شامل ضوابط و معیارهایی است که برای مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی در بخش سلامت در پروژه های مشمول ارزیابی توسط دانشگاه های علوم پزشکی ذیربط مد نظر قرار می گیرد، امید است این کوشش در راستای ارتقا بهداشت و سلامت جامعه مفید واقع شود.

این دستورالعمل شامل دو بخش تشکیلات گروه ارزیابی و خطوط راهنمای مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی در پروژه های مشمول ارزیابی در بخش سلامت جامعه می باشد. این دستورکار برای کلیه تهیه کنندگان و ذینفعان گزارش های مطالعات ارزیابی زیست محیطی لازم الاجرا است.

بخش اول : تشکیلات گروه ارزیابی اثرات بر سلامت

به منظور نظارت و بررسی خطوط راهنمای منظور شده در هر یک از پروژه های مشمول ارزیابی زیست محیطی در بخش سلامت جامعه کارگروه های تخصصی با ترکیب زیر در دانشگاه های علوم پزشکی منطقه جغرافیایی تحت پوشش پروژه تشکیل می گردد.

این کارگروه تخصصی متشکل از اعضای ذیل می باشد:

- معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی ذیربط

- مدیر گروه مهندسی بهداشت محیط دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی ذریبط
- کارشناس مسئول گروه بهداشت محیط استان ترجیحا با مدرک کارشناسی ارشد
- کارشناس مسئول مبارزه با بیماریهای واگیردار استان
- کارشناس مسئول مبارزه با بیماریهای غیر واگیر استان
- یک فرد متخصص با معرفی و تایید مرکز سلامت محیط کار که ابلاغ همکاری آن در فازهای مشاوره و نظارت از طریق معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی ذریبط به مدت ۵ سال صادر می گردد.

بخش دوم : خطوط راهنمای مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی در بخش سلامت در پروژه های مشمول ارزیابی

بر اساس پیوست (۲) مصوبه شماره ۴۵۸۸۰/۱۴۴۴۷۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۰ هیات محترم دولت، در رئوس و سرفصل مطالعات ارزیابی زیست محیطی طرح های مشمول ارزیابی، ارزیابی در بخش بهداشت و سلامت جامعه در تشریح وضعیت موجود محیط زیست منطقه و در پیش بینی آثار و پیامدهای طرح با نظردانشگاه های علوم پزشکی ذریبط محل احداث پروژه صورت می گیرد، اساسی ترین ملاحظات در این بخش که می بایست در فازهای ساخت(اجرا و نصب) و بهره برداری پروژه مورد بررسی و تایید کارگروه تخصصی قرار گیرند شامل موارد زیر است :

۱. ارزیابی و مدیریت خطرات سلامت فیزیکی

- ارزیابی خطرات احتمالی و پیامدهای آنها به تفکیک مراحل دوره ساخت (اجرا و نصب) و بهره برداری
- ارزیابی جمعیت در معرض خطر (کارکنان و ساکنین اطراف اجرای طرح و تعیین افراد آسیب پذیر
- اقدامات در جهت کاهش موارد خطر
- اقدامات موثر جهت حفاظت افراد در معرض خطر
- آموزش نیروی انسانی جهت کاهش خطرات و سوانح در محیط کار
- اقدامات جهت ایجاد پرونده سلامت برای کارکنان

۲. ارزیابی اکولوژی ناقلین بیماری ها در محدوده فعالیت طرح
 - اقدامات لازم برای پیشگیری از ایجاد ایستگاه های پرورش حشرات و جوندگان
 - اقدامات لازم برای پیشگیری از انتشار بیماریهای عفونی منتقله از ناقلین (مالاریا، شیستوزومیازیس و...) و سایر بیماریهای مشترک بین انسان و حیوانات
۳. ارزیابی امکان انتشار سوش های جدید غیرآندمی در محدوده طرح در اثر مهاجرت کارگران یا نیروی انسانی جدید به خواستگاه جدید جغرافیایی و همچنین امکان انتشار بیماریهای واگیردار
۴. ارزیابی انتشار برخی بیماریهای فیزیولوژیک (بیماریهای تنفسی و گوارشی) در محدوده و حریم طرح که در شرایط زیست محیطی نامساعد نظیر انتشار گردوغبار تحریک یا تشدید می گردند.
۵. ارزیابی بیماریهای ناشی از مسمومیت فلزات سنگین، بیماریهای ناشی از اشعه، سیلیکوزیس و ... در محدوده اجرای طرح
۶. ارزیابی تاثیرات اجرای طرح بر وضعیت منابع آب محدوده طرح
 - ارزیابی شاخص های بهداشتی آب آشامیدنی در منطقه
 - ارزیابی میزان آلودگی های آب از طریق نمونه برداری، آزمایش و مقایسه با استانداردهای ملی و ...
 - ارزیابی اثرات آلودگی های آب بر سلامت
 - ارزیابی وضعیت سیستم دفع بهداشتی فاضلاب
۷. ارزیابی تاثیرات اجرای طرح بر وضعیت هوای محدوده طرح
 - ارزیابی شاخص های کیفیت هوای پاک
 - ارزیابی اثرات آلودگی هوا بر سلامت
۸. ارزیابی تاثیرات اجرای طرح بر وضعیت پسماندهای محدوده طرح
 - ارزیابی میزان تولید پسماندهای خانگی در هر دو فاز انجام طرح
 - ارزیابی میزان تولید پسماندهای صنعتی در هر دو فاز انجام طرح
 - ارزیابی دفع بهداشتی پسماندهای خانگی و صنعتی تولیدی طرح
 - مدیریت و دفع صحیح ضایعات تولیدی ناشی از انجام طرح
۹. ارزیابی آلودگی های ناشی از پرتوهای یونیزان و غیر یونیزان در محدوده و حریم طرح

• ارزیابی میزان پرتوهای یونیزان (پرتو ایکس و گاما) و غیر یونیزان (امواج میکروویو، اولتراسونیک، رادیویی و الکترومغناطیسی) با توجه به استانداردهای سازمان انرژی اتمی ایران

• اثرات پرتوهای شناسایی شده بر سلامت جمعیت در معرض خطر

۱۰. ارزیابی آلاینده های خاک

۱۱. ارزیابی آلودگی ثانویه منابع آب (اعم از اعم از کشاورزی و آشامیدنی) و میزان آلاینده های موثر بر زنجیره غذایی، فرآورده های کشاورزی، دامی، آبی پروری، جنگل داری، پوشش های گیاهی و حیات وحش حفاظت شده و ... با اولویت در پارامترهای فلزات سنگین، سموم و دفع آفات و جوندگان ، TPH ، PAHs ، POPS و ترکیبات جدید و ناشناخته (نظیر محصولات فراوری شده از طریق نانوتکنولوژی و ...) در مقایسه نتایج آزمایشات با استانداردهای ملی

۱۲. ارزیابی عوامل فیزیکی ناشی از اجرای طرح

• ارزیابی میزان سر و صدا، ارتعاش و روشنایی در مناطق مسکونی و صنعتی در روز و شب با توجه به استانداردهای ملی

• ارزیابی اثرات آلودگی های ناشی از عوامل فیزیکی طرح بر سلامت

۱۳. ارزیابی وضعیت بهداشت تغذیه کارکنان

۱۴. ارزیابی وضعیت بهداشت محیط کارگاه ها

۱۵. ارزیابی وضعیت بهداشت محیط کمپ های اسکان، آشپزخانه و رستوران

۱۶. ارزیابی تاثیر اجرای طرح بر ایجاد خطر مخاطرات طبیعی و انسان ساخت بر جامعه تحت

تاثیر و رعایت مبانی کاهش خطر در راستای توسعه پایدار جامعه

۱۷. مدیریت بحران ناشی از انواع مخاطرات طبیعی و انسان ساخت بر جامعه تحت تاثیر در

محدوده طرح

۱۸. تامین خدمات بهداشتی، درمانی موردنیاز در محدوده اجرای طرح

گردش کار

گزارش مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی که با هدف پیش بینی مجموعه آثار و پیامدهای زیست محیطی احتمالی یک طرح صورت می گیرد شامل گزارش ارزیابی اجمالی و گزارش ارزیابی تفصیلی است که بر اساس سرفصل های تعیین شده در پیوست شماره ۲ مصوبه شماره ۴۵۸۸۰/۱۴۴۴۷۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۰ هیات محترم دولت تهیه می شود.

۱. گزارش مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی در بخش سلامت در پروژه های مشمول ارزیابی می بایست مورد تایید کارگروه تخصصی تشکیل شده در دانشگاه علوم پزشکی محدوده جغرافیایی محل احداث پروژه قرار گیرد. پس از ارجاع نسخه مکتوب گزارش های ارزیابی اجمالی و تفضیلی پروژه های مشمول ارزیابی زیست محیطی از سوی اداره کل محیط زیست استان به دانشگاه علوم پزشکی ذیربط، کارگروه موظف است نظرات خود را در بخش سلامت حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز در مورد گزارش ارزیابی اجمالی و ۳۰ روز در مورد گزارش ارزیابی تفضیلی بصورت مکتوب و رسمی به اداره کل محیط زیست استان ارائه دهد. مدت زمان مذکور در موارد اصلاحات گزارش، نیز صدق می کند.

تبصره: در صورتیکه کارگروه تخصصی دانشگاهی به مشاوره مرکز سلامت محیط و کار نیاز داشته باشد، باید حداکثر ظرف مدت ۷ روز پس از دریافت گزارش از اداره کل محیط زیست استان، درخواست خود را مبنی بر انجام مشاوره به مرکز سلامت محیط و کار ارسال نماید.

۲. پس از انجام اصلاحات و موارد مورد نظر کارگروه تخصصی و تکمیل گزارش، نسخه نهایی گزارش مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی بصورت فایل الکترونیک و نسخه چاپی از سوی اداره کل محیط زیست استان در اختیار معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی قرار گیرد.

۳. در صورت تصویب نهایی یا مشروط گزارش ارزیابی در بخش سلامت، کارفرما باید تمامی مفاد مندرج در گزارش بخش سلامت مطالعات ارزیابی زیست محیطی را در فازهای احداث و بهره برداری رعایت نماید. به منظور اطمینان از حسن انجام مفاد مذکور، ناظر بخش سلامت که قبلا توسط معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی ذیربط معرفی می گردد موظف است، صحت انجام مفاد مندرج در بخش سلامت را بررسی و گزارشات خود را به معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی ذیربط و اداره کل محیط زیست استان مربوطه ارائه نماید.

فلوجارت گردش کار گزارش ارزیابی اثرات زیست محیطی در بخش سلامت

